

## **HAKUKIRJE 16.9.2024 LIMINGAN KUNTA: KUNTIEN HARKINNANVARAISEN VALTIONOSUUDEN KOROTUKSEN HAKEMINEN VUONNA 2024**

### **Kunnan nykytila ja viimeaikainen kehitys:**

Limingan kunta on ikärakenteeltaan Suomen nuorin kunta, jossa tuotetaan asukasmäärään suhteutettuna paljon palveluita kuntalaisille. Olemme kuntajoukon ääripäässä jossa muutokset mm. varhaiskasvatuksen ja opetuksen osalla ovat viime vuosien aikana leikanneet maksutuloja erittäin voimakkaasti. Luvattu kompensatio ei vähäisen yhteisöverotuoton vuoksi ole kattanut menetyksiä. Väestön kasvu on ollut lähihistorian aikana voimakasta, joskin viime vuosina väestönkasvu on alkanut hiipumaan yksityisen rakentamisen lähes täydellisen pysähtymisen seurauksena. Kunnan palveluissa korostuu suuresta lapsimäärästä johtuen koulu- ja varhaiskasvatustalvet, joissa palvelut on valtakunnallisten vertailujen perusteella järjestetty erityisen tehokkaasti. Vertailun vuoksi, Limingan lasten ja nuorten määrä on sama, kuin seuraavissa noin kaksinkertaisen asukasmäärän kunnissa/kaupungeissa: Naantali, Ylivieska, Sastamala, Valkeakoski, Iisalmi ja Kurikka. Kunnan palveluverkkoa on uudistettu viime vuosina siten, että pienistä ja tehottomista yksiköistä on pystytty luopumaan. Toiminnan tehostamista ei voida enää hakea seinistä.

### **Taloudelliset haasteet lähitulevaisuudessa:**

Palveluverkkojen uudistamiseen on jouduttu ottamaan reilusti lainaa, mutta kokonaisuudessaan lainamäärä on nykyisin kohtuullisella tasolla, alle 3 000 euroa / asukas. Korkotasojen äkilliset nousut ovat tuoneet noin 0,5 milj. euroa vuodessa lisää rahoituskustannuksia. Sivistys- ja varhaiskasvatustalvetuiden suuren henkilöstömäärän vuoksi kahden edellisen vuoden toteutuneet palkkaratkaisut ovat nostaneet henkilöstömenoja yhteensä noin 1,2 milj. euron verran vuodessa.

Kunta on pyrkinyt etsimään ratkaisua verotulojen kasvattamiseen vihreän siirtymän hankkeiden avulla. Puolustusvoimien kielteisen linjauksen vuoksi tuulivoimahankkeet eivät ole kunnan alueella enää mahdollisia, joiden kautta verotulojen kasvattamiseen olisi parhaimmat mahdollisuudet. Koska kielto tuulivoiman kehittämiseen tulee puolustusvoimien kautta valtiolta, tulee Limingan kunnan saada kompensatiota kiinteistöveroien osalta. Vuosittainen menetys laskentatavasta riippuen on Limingan osalla yli miljoona euroa vuodessa. Useat alueen kunnat saavat tuulivoiman osalta kiinteistöveroja vuosittain 1,5-3 miljoonaa kunnasta riippuen.

### **Kunnanhallituksen Talousarvion laadintaohjeessa päättämä tasapainottamisohjelma:**

Kuluvan vuoden vuosikate on tämän hetken ennusteen perusteella menossa miinukselle noin 0,3 milj. euroa. Kunnanhallituksen talousarvion laadintaohjeen mukaan taloutta tullaan tasapainottamaan seuraavan kolmen vuoden aikana siten, että vuosikate vahvistuisi 3,5 milj. euroa vuositasolla. Suunnitelman mukaan tuloveroprosenttia tulisi nostaa 1 %, mikä lisäisi verotuloja 2 miljoonaa euroa. Kunnan tuloveroprosentti on jo valmiiksi korkea ja veroprosentin nostaminen johtaisi asukkaiden eriarvoiseen asemaan, kun kunta pyrkii tuottamaan lakisääteiset palvelut. Lisäksi henkilöstömenoja tulisi vähentää 0,9 milj. euroa, eli 17 henkilötyövuoden verran. Verotuloihin liittyvää ratkaisua huomioon ottamatta muut toimenpiteet kohdistuvat pääasiassa sivistyksen ja varhaiskasvatustalvetuihin, joiden osuus kunnan menoista on noin 80 %.

## **Kuntien eriarvoistuva kehitys Suomessa:**

Kuntaliiton tuottama vertailu kuntien tilinpäätöksistä 2023 osoitti selkeästi kuntien eriarvoistuvan kehityksen. Kymmenessä parhaimman tilikauden tuloksen tehneessä kaupungissa/kunnassa veroasteet ovat Kotkan kaupunkia lukuun ottamatta saatu pidettyä maltillisilla tasoilla. Kolmen suurimman kaupungin, Helsingin, Espoon Vantaan tuloverotasot 5,3 % - 6,4 % näyttävät hyvin erilaisilta, kuin kymmenen tilinpäätöksien tuloksissa heikoimmin menestyneiden kuntien tuloverotasot 8,1-9,9 %. Tuloverojen näkökulmasta heikoimmin menestyneiden kuntien liikkumavara verotulojen tasossa alkaa olla loppumassa. Sama pätee myös Liminkaan, jossa tuloverojen nostopaine on 1-1,5 % riippuen siitä, miten paljon lasten ja nuorten palveluista pystytään vielä hakemaan lisää säästöjä. Tehokkuusvertailujen perusteella palvelut on jo nykyisellään vähintäänkin tarpeeksi tehokkaasti järjestetty. Merkittävä osa tulevista toimenpiteistä tulevat liittymään henkilöstöön, sillä seinistä tehtävät säästöt on jo käytännössä tehty. Kehitys on huolestuttava, joka tulee vääjäämättä näkymään lasten ja nuorten eriarvoistuvina palveluina pääkaupunkiseudun ja muiden suurien kaupunkien, sekä muun Suomen välillä.

## **Esitys harkinnanvaraiseksi valtionosuudeksi:**

Limingan kunta esittää kolmen miljoonan euron harkinnanvaraisen valtionosuuden myöntämistä kunnalle, jotta kunnan velkamäärän nopeaa kasvua saataisiin hillittyä hallittavammalle tasolle. Kunta joutuu lähivuosien aikana toteuttamaan kohtuuttomia säästötoimenpiteitä jo ennalta valtakunnan tehokkaimpiin kuuluviin varhaiskasvatuksen ja opetuksen palveluihin. Vuoden 2022 tilastotietojen perusteella kunnan varhaiskasvatuspalvelut olivat 32,5 % ja perusopetuspalvelut (sisältäen iltapäivätoiminnan) 28 % koko maan keskiarvoon nähden edullisemmin järjestetty. Tästä huolimatta kunnan tuloverotaso joudutaan nostamaan 9,9 %:n tasolle, jotta talous saadaan keskipitkällä aikavälillä tasapainoon. Perustuslain 16 § pykälän mukaan julkisen vallan on turvattava jokaiselle yhtäläinen mahdollisuus saada kykyjensä ja erityisten tarpeidensa mukaisesti myös muuta kuin perusopetusta sekä kehittää itseään varattomuuden sitä estämättä. Nykyisen valtionosuuskehityksen myötä näemme tämän lain velvoittaman edellytyksen vaarantuvan kuntien rahoitusten kiristyessä kestävämmälle tasolle nuorissa ja lapsivaltaisissa kunnissa, joissa on suhteellisesti paljon lakisääteisen palvelun tuottamisvelvoitetta.

Peruste väliaikaisen harkinnanvaraisen valtionosuuden myöntämiselle on toisaalta antaa aikaa nykyiseen taloudelliseen toimintaympäristöön sopeutumiseen sekä yleisen taloudellisen tilanteen vahvistumiseen.

**Limingan kunnanhallitus, 16.9.2024**